

Szakkönyvtár - nagy könyvtár

Könyvtárhasználati foglalkozás az OPKM-ben

Foglalkozásvázlat

Összeállította: Dömsödy Andrea, OPKM, 2018. május 25.

Résztevők: gimnáziumi 6-8. évfolyamos tanulók

Időtartam: kb. 90 perc

Helyszín: Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum épülete (épület, kölcsönzőtér, olvasóterem, raktár)

Cél: egy nagy könyvtár megismerése, a szakkönyvtár funkcionális különbségeinek bemutatása, a könyvtárak funkciójáról alkotott kép bővítése

Szükséges előzetes ismeret:

- könyvtár fogalma, könyvtártípusok ismerete
- könyv részei és alapvető azonosító adatai
- elektronikus katalógus használata

Foglalkozásvezető: Dömsödy Andrea

A foglalkozás menete

0. Köszöntés, tájékoztatás (porta) – frontális – 5 perc

- Néhány szó az épületről, az intézményről
- A foglalkozás céljának, vázlatának ismertetése

1. Ismerekedés a szakkönyvtárral (I. em. előtér) – frontális – 10 perc

- Könyvtártípusok felsorolása, az OPKM beazonosítása
- Mivel foglalkozik a pedagógia? (tanítás, nevelés, óvoda, iskola, gyermek, család, pedagógusképzés...)
- Kik járnak szakkönyvtárba? Kik járnak a pedagógiai szakkönyvtárba? (pedagógusok, pedagógusjelöltek, kutatók, neveléstörténészek, családtörténészek)
 - Miért jönnek szakkönyvtárba a pedagógusok, hallgatók? (új módszerek, új elméletek, naprakészség, szakmai fejlődés; kötelező irodalom, szakdolgozat, önálló feladat megoldása)
- Mitől országos? (teljesség, részletes feltárás, megőrzés, többi könyvtár támogatása)
- Az épület főlépcsőházának, szolgáltató tereinek megtekintése

2. Az OPKM gyűjtőköre, feladatai - játék (I. em. előtér) – egyéni/páros, frontális 10 perc

Cél: A könyvtártípusok közötti használói különbségek érzékeltetése.

- (Párokban) olvassák át az OPKM különgyűjteményeiről szóló egy-egy szórólapot.
- Melyik könyvtárba menjek, ha... (a csoportban legyen minden szórólapot olvasóból legalább egy)
 - 3 hely a térben:
 - OPKM könyvtár bejárata = OPKM
 - kísérő könyvtárostanár = iskolai könyvtár
 - más/közkönyvtár = kifelé vezető lépcső
 - szituációk az 1. mellékletben

Minden döntés után megbeszéljük, hogy ott mit keresünk.

3. Egy könyvtári kutatás (kölcsönzőtér, olvasóterem, raktár) – csoportmunka – 10 perc

Cél: A diákok lássák, hogy egy nagy könyvtárban hogyan, milyen sok szempontúan, összetetten lehet tájékozódni (katalógus), mi és miért a használat rendje, mi a kiszolgálás háttérfolyamata (kiszolgálás nagy raktárból).

Az OPKM-ben kb. 600 ezer kötet van. Ez kb. 13 km-nyi polcfolyóméter.

- Hogyan lehet egy ekkora könyvtárban tájékozódni?

Kutassunk együtt! Próbáljuk ki!

1. Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium történetének forrásait térképezzük fel!
2. A közlegő apák napjára kell verset választani Kiss Ottó vagy Lackfi János (Gyurkovics Tibor) műveiből

A párok/csoportok feladatleírást (2-3. melléklet) kapnak, mely a megoldásmódot is tartalmazza lépésről lépésre, hiszen a feladat bonyolult. Annak önálló megoldása meghaladja a közoktatásban előírt tananyagot. Feltehetően helyismerettel nem rendelkező könyvtárosoknak sem lenne könnyű.

3. Olvasóterem

Cél: A folyóirat mint sajátos szakmai forrás felépítésének, raktározási, használati logikájának megtapasztalása.

Az olvasóterem rendjének rövid bemutatása

- ETO, pedagógia = 37
- folyóiratok kurrens és régebbi kötve, betűrendben
- tankönyvek

A folyóiratcikket kereső csoport cikkét megkeressük együtt.

Következtetések:

- egy szakkönyvtár katalógusában részletesebben lehet keresni
- a keresőkérdés összeállításához jól kell tudni a kérdést megfogalmazni és kell a katalógust ismerni –
Ebben segítenek a könyvtárosok

4. Raktár

Cél: A nagy mennyiség megtapasztalása. Élményszerzés a (tömör)raktárban.

Csak nektek, csak most...

Különböző raktári részekben, különböző korú/állapotú könyvek megtekintése.

- sötét, labirintus, állományvédelem, munkavédelem

A katalógusban talált művek megkeresése

5. Reflexió - meglepetés - búcsú - 5 perc

- Melyek a szakkönyvtár jellemzői?
- Kik járnak ide?
- Oroszlánok járnak?
- Felolvasás: Knudsen, Michelle: Oroszlán a könyvtárban
 - Ez egy kisebbeknek szóló könyv, de az üzenete általános, arról, hogy a könyvtárban mindennek és mindenkinek megvan a maga helye. Mindenki megtalálhatja a maga könyvtárát. Valaki ezt egy szakkönyvtárban találja meg.

1. melléklet

Melyik könyvtárba menjek ha...

szituáció	könyvtár/könyvtártípus	dokumentumfajta/gyűjteményrész
szeretném megnézni, hogy a nagyszüleim és a szüleim miből tanultak matematikát.	szakkönyvtár - OPKM	régi tankönyvet - Tankönyvtár
otthon hagytam a matematika könyvem és az órára szeretnék egyet kölcsönözni.	iskolai könyvtár	friss/aktuális tankönyvet - Tankönyvtár
szeretném <i>A Szent Johanna gimi</i> 6. részét kikölcsönözni.	iskolai könyvtár, közkönyvtár	szépirodalom gyermekkönyvtár - szépirodalom
tanulmányt/dolgozatot írok egy pályázatra Leiner Laura munkásságáról és annak diákok közötti népszerűségéről.	szakkönyvtár - OPKM	- az író összes műveinek összes kiadása - gyermek- és ifjúsági irodalom különgyűjteménye; - fiatalok olvasási szokásaira vonatkozó kutatások, szakirodalom – törzsgyűjtemény - kortárs regények olvasásnépszerűsítése módszertani szakirodalom - törzsgyűjtemény
az iskolám történetéből kell egy kiselőadást összeállítanom.	iskolai könyvtár	fotók, iskolaújságok, újságcikkek, - iskolatörténeti különgyűjtemény
iskolatörténeti dolgozatot írok, amiben a magyarországi jezsuita iskolák történetéről is kell egy fejezet.	OPKM (egyházi könyvtár)	- neveléstörténeti szakirodalom - törzsgyűjtemény - iskolai évkönyv - Értesítő különgyűjtemény - tantervek – törzsgyűjtemény - tankönyvek - Tankönyvtár
tanár szeretnék lenni és a felvételi vizsgához kell pedagógiai alpmű	közkönyvtár iskolai könyvtár OPKM	ismeretközlő művek törzsgyűjtemény
már pedagógiai kutatást végzek és tájékozódni szeretnék a külföldi kutatásokról.	OPKM (felsőoktatási könyvtár)	- szakirodalmi szemlék - törzsgyűjtemény - nemzetközi előfizetéses adatbázisok

2. melléklet

Apák napi versek

Gyurkovics Tibor: Apa csak 1 van. Bp., Móra, 1987, OPKM **A443.156** (1987, A443.212)

Kiss Ottó: A nagypapa távcsöve Bp., Móra, 2009, OPKM **A451.146**

Kiss Ottó: Ne félj, apa! Nagy kislánykönyv. Bp., Móra, 2016, OPKM **A455.833**

Lackfi János - Vörös István: Apám kakasa. Változatok klasszikus magyar gyerekversekre Bp., Noran, 2009, OPKM **A469.501**

Keresési segédlet az OPKM-ben való kereséshez

Feladat: A közelgő apák napjára kell verset választani Kiss Ottó és Gyurkovics Tibor műveiből

I. A feladat értelmezése és a tervezés

A feladatban több szempont szerepel:

szerző + műfaj + téma

Az ajánlott keresési stratégia:

1. Megkeresni az adott szerző versesköteteit a katalógusban
2. A talált címekből a témához illőket kiválasztani (felírni a raktári számát)
3. A könyveket kézbe venni (raktárból kérni) és átlapozva verset választani

II. Keresés

Az OPKM online könyvtári katalógusában

Keresés / **Összetett keresés**

Ha bonyolultabb, részletesebb keresőkérdést akarunk, amiben több szempont van.

A gyermekkönyvek tartalmát, műfaját az OPKM-ben saját szakjelzetei írják le.

1. Szakjelzet megkeresése

Itt találod az OPKM honlapján:

Könyvtár / Gyűjtemények / Gyermekek- és ifjúsági irodalom különgyűjteménye

A gyermek- és ifjúsági különgyűjtemény tartalmi feltárásának ifjúsági szakjelzetei

Ebben keresd a Verseket. Írd ide a római számát!

2. Keresési űrlap kitöltése:

Szerző mező: az egyik szerző neve (A másikra majd külön keresést hajts végrel!)

Ifjúsági szakszám mező (▼az egyik mező nevét állítsd erre):

Mivel sokféle szakjelzet van még a Verseket alatt, érdemes csonkolni. Az OPKM-ben \$-ral. Pl.: V\$

A csonkolással mindent keres, ami úgy kezdődik.

3. Raktári jelzet

Az OPKM-ben a találati listában ez az Azonosító oszlopban van. A katalógusrekordban a Leltári szám mezőben.

Írd fel a kérőcédulára! Helyben olvasáshoz kérd!

A másik szerzőtől is keress!

3. melléklet

Jezsu történet

Raktár

Hitoktatói Szemle 730.919/1994
(Keresztény Élet 740.105/1999, 2004 –
lapkivágatos)
Igen, 730.816/2001, 2004
Új Ember 740.093/2002, 2013 - alagsor

OT

Fókusz, 730.850/1994
Köznevelés 1995
Új Köznevelés 2017

Keresési segédlet az OPKM-ben való kereséshez

Feladat: Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium történetének forrásait térképezzük fel! Keress könyvet és folyóiratcikket is.

I. A feladat értelmezése és a tervezés

Ez a keresés közepes konkrét, hiszen az iskola adott, de azon belül minden, bármi érdekes lehet, hiszen ez a munka tájékoztató szakasza.

Az ajánlott keresési stratégia:

1. Megnézni, hogy összesen hány mű van az iskoláról
2. Keresni dokumentumtípusra szűkítve is
3. Választani egy-egyét és felírni a raktári számukat
4. A műveket kézbe venni (raktárból kérni)

II. Keresés

Az OPKM online könyvtári katalógusában

1. Tájékozódáshoz elegendő az **Egyszerű keresés**, mert csak egy szempontunk van.

Témára keresünk, ezért a **Tárgyszó** mezőbe írjuk az iskola nevét!

Látjuk, hogy több néven is szerepel. Ezért csonkoljuk az után, ami közös bennük. Az OPKM-ben \$-ral.

Pl.: Petőfi Sándor\$

A csonkolással mindent keres, ami úgy kezdődik.

Írd ide, hány találat lett!

2. Dokumentumtípusonkénti keresés

Keresés / **Összetett keresés**

Ha bonyolultabb, részletesebb keresőkérdést akarunk, amiben több szempont van.

- Írd be a tárgyszót, ahogy az előbb!
- A dokumentumtípusnál válaszd ki a megfelelő!

3. Könyvnél

Mik ezek! A tárgyszavak segítenek eldönteni.

Válassz egyet!

Ha a raktár érdekes részébe szeretnél menni, akkor válaszd Szelenge Judit munkáját!

3.a Raktári jelzet

Az OPKM-ben a találati listában ez az Azonosító oszlopban van. A katalógusrekordban a Leltári szám mezőben.

Írd fel a kérőcédulára! Helyben olvasáshoz kérd!

4. Folyóiratnál

Válassz kettőt!

- egyet, ami az olvasóteremben van
- egyet, ami nem
- Ezt a rekord **Példányadatok** gombjára kattintva tudhatod meg.

4.a Raktári jelzet

A folyóiratok esetén az OPKM-ben a katalógusrekordban találsz.

Írd fel a kérőcédulára! Helyben olvasáshoz kérd!

Írd még oda a folyóirat címét és az évszámot, lapszámot, oldalszámot

Pl.: Könyv és Nevelés 2017/1. 7-25. o. - 712.303